

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi saatavien perinnästä annettua lakia. Ehdotetut muutokset koskevat perintäkulujen korvaamista ja velallisen tiedonsaantioikeutta. Perintäkulujen osalta esitys perustuu eduskunnan lausumaan, jossa eduskunta edellytti, että hallitus seuraa perimistöimistöjen veloituskäytäntöä ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin taulukkomaksujen aikaansaamiseksi.

Voimassa olevan lain periaate, jonka mukaan velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuneet kohtuulliset ja tarpeelliset kulut, säilyisi ennallaan. Kuluttajasaatavien perintäkulujen kohtuullisuuden ja riittävän yhdenmukaisuuden varmistamiseksi ehdotetaan nykyistä yksityiskohtaisempaa sääntelyä. Lakiin lisättäisiin säännökset siitä, min-kälaisista perintätoimista saa vaatia korvauksen kuluttajavelalliselta. Oikeusministeriön asetuksella säädettäisiin yksittäisistä perintätoimista veloittettavien kulujen ja velallisen

kokonaiskuluvastuun enimmäismäärät. Oikeusministeriön asetuksella voitaisiin säätää myös aikarajoja sellaisten maksumuistutusten tai maksuvaatimusten lähettämiseksi, joiden kuluista vaaditaan korvaus velalliselta.

Velallisen oikeusaseman parantamiseksi lakiin ehdotetaan lisättäviksi säännökset velallisen oikeudesta saada pyynnöstä velkojalta ajantasaiset tiedot velkatilanteestaan ja selvitys velkapääomalle kertyneiden korkojen ja kulujen määräytymisestä. Velallisen tiedonsaantioikeus koskisi kaikkia lain soveltamisalaan kuuluvia saatavia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan noin kolmen kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Lakia sovellettaisiin kuluttajavelallisen eduksi silloinkin, kun velallisen korvattaviksi tulevista perintäkuluista on sovittu toisin ennen lain voimaantuloa tehdyssä sopimuksessa.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
PERUSTELUT.....	3
1. Nykytila ja muutosten syyt.....	3
1.1. Perintäkulut.....	3
Lainsäädäntö	3
Perimistöimistöjen veloituskäytäntö.....	3
Kuluttajavalituslautakunnan ratkaisukäytäntö	4
Perintäkulujen sääntely muissa pohjoismaissa	4
1.2. Velalliselle annettavat tiedot.....	5
1.3. Muutosten syyt.....	6
Perintäkulut	6
Velalliselle annettavat tiedot	7
2. Ehdotetut muutokset	7
2.1. Soveltamisala (lakiehdotuksen 1 §).....	7
2.2. Velallisen oikeus saada tietoja (lakiehdotuksen 4 a §)	7
2.3. Perintäkulut (lakiehdotuksen 10 §).....	8
3. Esityksen vaikutukset	9
4. Asian valmistelu.....	9
5. Tarkemmat säännökset	10
6. Voimaantulo.....	11
7. Säättämisjärjestys	12
LAKIEHDOTUS	13
saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta.....	13
LIITE	15
RINNAKKAISTEKSTI	15
saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta.....	15
LIITE	18
ASETUSLUONNOS.....	18
kuluttajasaatavien perintäkuluista.....	18

PERUSTELUT

1. Nykytila ja muutosten syyt

1.1. Perintäkulut

Lainsäädäntö

Saatavien perinnästä annetun lain (513/1999), jäljempänä perintälaki, 10 §:n 1 momentin mukaan velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut riippumatta siitä, periikö saatavaa velkoja itse vai toimeksisaaja velkojan lukuun. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työ-määrä, perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa ja muut seikat. Pykälän 2 momentin mukaan velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menetellyt 4 §:ssä säädetyn hyvän perintätavan vastaisesti tai jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 §:n mukaista, tietynsisältöisen maksuvaatimuksen toimitamista koskevaa velvoitettaan. Vähäinen menettelyn moitittavuus tai laiminlyönti ei kuitenkaan vaikuta perintäkuluihin. Säännökset ovat velallisen hyväksi pakottavia, ja ne koskevat sekä lain 3 §:ssä tarkoitettujen kuluttajasaatavien että muiden lain soveltamisalaan kuuluvien saatavien perintäkuluja.

Suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien perintäkuluille on 10 §:n 3 momentissa säädetty lisäksi yläraja: 12 euroa perintäkerralta. Määrä vastaa toiseksi alinta ulosoton taulukkomaksua eli sitä maksua, joka tällaisten saatavien ulosottoperinnässä käytännössä yleisimmin tulee velallisen maksettavaksi. Sääntelyn tarkoituksena on estää se, että kuluttajavelallisen kuluvastuu vaihtelisi huomattavasti sen mukaan, käyttääkö velkoja oikeuttaan suoraan pakkoperintään vai pyrkiikö hän saamaan maksun saatavastaan vapaaehtoisperinnän keinoin.

Perimistöimistöjen veloituskäytäntö

Kuluttajavirasto on selvittänyt perimistöimistöjen veloittamien perintäkulojen määriä vuosina 2000 ja 2001. Vuonna 2001 pyrittiin

aiempaa tarkemmin selvittämään saatavan suuruuden vaikutusta perintäkuluihin. Kysely osoitettiin 79:lle perimistöimistölle, ja vastaus saatiin 39:ltä. Kyselyssä tiedusteltiin ensimmäisen ja toisen maksuvaatimuksen toimittamisesta veloitettavia perintäkuluja, kun perittävänä on tavanomainen ja riidaton kuluttajasaatava. Saatavien suuruudet oli kyselyssä porrastettu 100 markasta 50 000 markkaan. Lisäksi tiedusteltiin samasta saatavasta toimitettavien maksuvaatimusten lukumäärää ja väliaikaa sekä erityistoimista, kuten maksusuunnitelman laatimisesta, veloitettavia kuluja.

Vastausten mukaan perimistöimistöt veloittivat vuonna 2001 ensimmäisestä maksuvaatimuksesta euroiksi muunnettuina seuraavia perintäkuluja:

Saatavan suuruus	alin perintäkulu	ylin perintäkulu
100 mk	4,14 e	45,41 e
300 mk	4,14 e	46,87 e
600 mk	5,05 e	67,28 e
1200 mk	5,05 e	92,50 e
5000 mk	8,12 e	205,19 e
10 000 mk	8,12 e	232,10 e
50 000 mk	8,12 e	1025,95 e

Saatavan suuruus	mediaani	alimman ja ylimmän erotus
100 mk	15,14 e	41,27 e
300 mk	20,18 e	42,74 e
600 mk	32,70 e	62,23 e
1200 mk	42,05 e	87,46 e
5000 mk	58,87 e	197,07 e
10 000 mk	67,28 e	223,98 e
50 000 mk	100,91 e	1017,83 e

Kumpikin selvitys osoitti, että perintäkulojen vaihteluväli on kuluttajasaatavia perittäessä erittäin suuri. Suuri vaihteluväli johtuu ennen kaikkea siitä, että osa perimistöimistöistä perii kiinteän, toimenpidekohtaisen määrän saatavan suuruudesta riippumatta ja

osa määrittää perintäkulunsa suhteessa saatavan suuruuteen. Maksuvaatimuksia toimitettiin yleisimmin kaksi, joissakin tapauksissa neljä tai viisi. Ensimmäisen ja toisen vaatimuksen välinen aika vaihteli yhdestä viikosta yhteen kuukauteen.

Kuluttajavalituslautakunnan ratkaisukäytäntö

Vuosina 2000 ja 2001, siis samana ajanjaksona, jota Kuluttajaviraston selvitys koski, käsiteltiin kuluttajavalituslautakunnassa 13 valitusta perintäkuluista. Näistä vain yhdessä tapauksessa perintäkulut katsottiin sinänsä kohtuuttomiksi. Lisäksi kahdessa tapauksessa perintäkuluja kohtuullistettiin hyvän perintätavan vastaisen menettelyn takia.

Kuluttajille kielteisiä ratkaisuja lautakunta on perustellut yleensä sillä, etteivät perintäkulut olleet kohtuuttomia verrattuna muiden perimistöimistöjen vastaavista toimeksiantoinista perimiin kuluihin.

Perintäkulujen sääntely muissa pohjoismaissa

Ruotsissa perintäkuluista säädetään erillisessä perintäkulujen korvaamisesta annetussa laissa (lag (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m.) ja kulujen enimmäismääristä asetuksessa (förfordning (1981:1057) om ersättning för inkassokostnader m.m.).

Lain mukaan velallinen on velvollinen maksamaan korvauksen velkaa koskevasta kirjallisesta maksumuistutuksesta, jos korvauksen maksamisesta on sovittu viimeistään velan syntymisen yhteydessä. Lisäksi velallinen on velvollinen maksamaan korvauksen sellaisesta velkaa koskevasta maksuvaatimuksesta, joka täyttää perintälaiissa (inkassolag 1974:182) säädetyt muoto- ja sisältövaatimukset, sekä sellaisesta koko jäännösvelan kattavasta lyhennyssuunnitelmasta, joka on laadittu yhteistyössä velallisen kanssa. Mahdollisista muista perintätoimista ei voi vaatia velalliselta korvausta.

Asetuksen mukaiset enimmäismäärät ovat 1 päivästä heinäkuuta 2003 alkaen euroiksi muutettuina seuraavat: maksumuistutus 5,52 euroa, maksuvaatimus 17,68 euroa ja lyhennyssuunnitelma 16,57 euroa.

Norjassa perintäkulujen maksuvelvollisuudesta säädetään perintälaiissa (lov om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfaltede pengekrav 1988—05—13 nr 26) ja kulujen enimmäismääristä asetuksessa (forskrift til inkassoloven 1989—07—14 nr 562). Lain mukaan velallinen on velvollinen korvaamaan välttämättömät kulut, jotka ovat aiheutuneet joko velkojan omista perintätoimista tai ammattiperijän käyttämisestä. Perintäkulujen korvausvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos velallinen on esittänyt saatavasta huomautuksia, joiden selvittäminen olisi ollut perusteltua ennen perintään ryhtymistä tai jos perinnässä on menetelty hyvän perintätavan tai lain säännösten vastaisesti. Perintätoimeksiannon kuluja ei tarvitse korvata, jos velallinen maksaa saatavan perintälain mukaisessa perintävaroituksessa asetetussa määräajassa.

Asetuksen mukainen kulujen sääntely on Norjassa huomattavasti yksityiskohtaisempaa kuin Ruotsissa. Toimenpidekohtaisten enimmäiskulujen lisäksi asetuksessa säädetään tietyn saatavan perintäkulujen kokonaismääristä käytettäessä asianajajaa tai perimistöimistöä. Eräin edellytyksin velkoja voi vaatia enimmäismäärän ylittävää korvausta, jos todelliset kulut ovat asetuksessa säädettyjä määriä suuremmat.

Perintäkulujen laskentaperusteena käytetään asetuksessa vuosittain tarkistettavaa perustaksaa (inkassosats), joka vuoden 2003 alusta on 530 kruunua (67,65 euroa).

Perustaksan mukaan laskettuna ja euroiksi muutettuna saa kirjallisesta maksumuistutuksesta ja perintälain mukaisesta perintävaroituksesta veloittaa enintään 6,76 euroa. Perintälain vaatimukset täyttävästä maksuvaatimuksesta saa veloittaa enintään 20,29 euroa. Uusista muistutuksista, varoituksista tai vaatimuksista saa veloittaa vasta, kun edellisen toimittamisesta on kulunut kuusi kuukautta.

Toimeksiantoperintää varten asetuksessa on saatavan suuruuden mukaisesti porrastetut enimmäiskulutaulukot. Taulukkomaksut koskevat tietyn saatavan perintään liittyvää velallisen kokonaiskuluvastuuta tuomioistuimen ulkopuolisessa perinnässä. Niissä ei siis ole kyse toimenpidekohtaisista maksuista. Taulukkomaksut alkavat enintään 1 250 kruunun (159,54 euron) saatavasta ja päättyvät yli 500 000 kruunun (63 816,21 eu-

ron) saataviin. Perustaksan mukaan lasketut enimmäiskulut näille saataville ovat 33,82 euroa ja 845,56 euroa. Velallisen viivästyskestosta riippuen käytettävissä on ankarampi taulukko, jossa pienin enimmäiskulu on 67,65 euroa ja suurin 1691,13 euroa.

Tanskassa perintäkuluista säädettiin vuonna 2002 pantaessa täytäntöön direktiiviä 2000/35/EY kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta. Tanskan viivästyskorkolakiin (lov om renter ved forsinket betaling m.v. nr 583 af 01/09/1986) lisättiin säännökset velkojan oikeudesta saada korvaus kohtuullisista ja tarpeellisista perimiskuluista. Perintäkuluista säädetetään tarkemmin oikeusministeriön asetuksella (Bekendtgørelse om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling, nr 601 af 12/07/2002).

Lain mukaan velkoja saa periä maksuveloituksesta enintään 100 kruunua (13,42 euroa) ja saman suuruisen perintämaksun asian siirtämisestä toimeksiantoperintään. Muistutusmaksuja saa periä enintään kolme ja muistutusten väliajan on oltava vähintään kymmenen päivää. Asetuksella säädetään tarkemmin muista perintäkuluista sekä velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä saman saatavan perinnässä. Enimmäismääristä on kaksi taulukkoa, joista toinen koskee toimeksiantoperintää ja toinen velkojan omaa perintää. Kumpikin taulukko on porrastettu saatavan suuruuden mukaan alkaen enintään 1000 kruunun (134,21 euron) saatavasta ja päättyen yli 500 000 kruunun (67 105,99 euron) saatavaan. Toimeksiantoperinnässä enimmäiskulut euroiksi muutettuina ovat näille saataville 40,26 euroa ja 603,95 euroa, minkä lisäksi saa periä yhden prosentin siitä saatavan osasta, joka ylittää 500 000 kruunua. Velkojan omassa perinnässä enimmäiskulut vastaavista saatavista ovat 26,84 euroa sekä 402,64 euroa ja 0,67 prosenttia 500 000 kruunua ylittävästä saatavan osasta.

1.2. Velalliselle annettavat tiedot

Perintälain 5 §:ssä säädetään kuluttajavelalliselle toimitettavan maksuvaatimuksen muodosta ja vähimmäissisällöstä silloin, kun saatavaa periä perimistöimistö tai muu perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava. Mak-

suvaatimuksen on pykälän mukaan oltava kirjallinen ja siinä on mainittava velkojan nimi ja osoite, saatavan peruste, eriteltyinä saatavan pääoma, korko, viivästyskorko ja perintäkulut, vaadittu kokonaissumma sekä kenelle, miten ja milloin saatava on maksettava. Maksuvaatimuksessa on mainittava myös velallisen mahdollisuus esittää huomautuksia ja aika, jonka kuluessa huomautukset on esitettävä. Jos perittävä saatava on suoraan ulosottokelpoinen, on mainittava tällaisen saatavan perinnässä käytettävissä olevat oikeuskeinot sekä mahdollisuus hakea maksunlykkäystä. Edelleen on mainittava, kenelle huomautukset on esitettävä ja, jos perittävänä on julkisyhteisön saatava, sen julkisyhteisön yksikön tai henkilön yhteystiedot, jolle velallinen voi tehdä saatavaa ja perintää koskevat huomautuksensa.

Jos maksuvaatimuksessa ei ole mainittu korkojen laskentaperusteita, velalliselle on ilmoitettava, että hänellä on oikeus pyynnöstä saada selvitys korkojen määräytymisestä.

Perintälaisissa ei ole nimenomaisia säännöksiä velalliselle annettavista tiedoista silloin, kun velkoja periä saataviaan itse tai kun ammattimainen perintä koskee yrityssaataavaa. Hyvään perintätapaan katsotaan kuitenkin yleisesti kuuluvan, että maksuvaatimukset ovat riittävän yksilöityjä ja maksuohjeet selkeät. Kuluttaja-asiamies on täsmentänyt tiedonantovelvoitteita hyvää perintätapaa kuluttajaperinnässä koskevissa suositusluonteisissa ohjeissaan.

Laissa ei nykyisin säädetä myöskään velallisen oikeudesta saada velkojalta tietoja velkatilanteestaan. Takaajan tiedonsaantioikeudesta on sen sijaan säännöksiä takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999), jäljempänä takauslaki. Takauslain 14 §:n mukaan takaajalla on pyynnöstä oikeus saada velkojalta päävelkaa koskevia tietoja. Yksityistakaajalla on lisäksi oikeus saada luotonantajalta tietoa sellaisista velallisen sitoumuksista ja muista tämän maksukykyyn vaikuttavista seikoista, joilla voidaan olettaa olevan merkitystä takaajalle. Päävelkaa koskevat tiedot takaaja saa maksutta. Luotonantajalla on sen sijaan oikeus saada kohtuullinen korvaus niiden tietojen luovuttamisesta aiheutuvista kustannuksista, jotka koskevat velallisen sitoumuksia tai muita

maksukykyyn vaikuttavia seikkoja.

1.3. Muutosten syyt

Perintäkulut

Perintälakia valmisteltaessa harkittiin perintäkulujen täsmällisempää sääntelyä, esimerkiksi laatimalla taulukkomaksut tavanomaisille perintätoimille. Tarkempi sääntely kuitenkin rajoitettiin vain suoraan ulosotto-kelpoisiin kuluttajasaataviin. Muiden saatavien osalta kulujen taulukointia pidettiin liian kaavamaisena ja epätarkoituksenmukaisena ratkaisuna. Arvioitiin, että velallisen asema voidaan turvata riittävästi yleisluontoisemmillä, hyvää perintätapaa ja perintäkulujen kohtuullisuutta koskevilla säännöksillä. Hyvään perintätapaan kuuluu perintälain 4 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan myös se, ettei velalliselle aiheuteta kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja.

Sääntelytavan riittävyden arviointiin vaikutti osaltaan myös se, että kuluttajavelalliset voivat tarvittaessa kääntyä valvonta- ja valitusviranomaisen puoleen. Kuluttaja-asiamies valvoo hyvän perintätavan noudattamista kuluttajaperinnässä, ja perimiskulujen kohtuullisuutta koskevat yksittäiset kuluttajariita-asiat voidaan saattaa maksutta kuluttajavalituslautakunnan ratkaistaviksi.

Eduskunnan lakivaliokunta piti mietinnössään (LaVM 30/1998 vp) hallituksen esityksen lähtökohtaa periaatteessa oikeana. Mietinnön mukaan perintäkulujen kohtuullisuus arvioidaan tapauksittain, jolloin muun muassa todella tehty työ ja tosiasiassa syntyneet kustannukset voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon, eikä yleinen kulutaso ole kohtuullisuusarvioinnissa keskeinen peruste. Valiokunta viittasi vielä kuluttajavelallisten käytössä oleviin yksinkertaisiin ja tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin. Valiokunnan mielestä näillä keinoilla ei kuitenkaan välttämättä voida hallita yleistä kustannustasoa. Valiokunta totesi, että perintäkulujen määriä on seurattava ja, jos käy ilmi, ettei perintälain 10 § riitä turvaamaan perintäkulujen kohtuullisuutta yleisesti, on ryhdyttävä toimenpiteisiin sääntelyn tarkistamiseksi.

Lakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti eduskunta liitti vastaukseensa (EV 302/1998

vp — HE 199/1996 vp) seuraavan lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa perimistöimistöjen veloituskäytäntöä ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin taulukkomaksujen aikaansaamiseksi.”

Kuluttajaviraston selvityksestä käy ilmi, ettei yleiseen kohtuullisuusvaatimukseen perustuva sääntely ole toiminut käytännössä niin kuin lakia säädettäessä oletettiin. Saatavan suuruus on mainittu perintälaisissa yhtenä kohtuullisten perintäkulujen määrään vaikuttavana tekijänä. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole ollut, että perintäkulut määrättäisiin kaavamaisena osuutena saatavasta tai muuten suoraan suhteutettuina saatavaan. Saatavan pääoman määrä sinänsä ei vaikuta maksuvaatimuksen laatimiseen ja lähettämiseen tarvittavaan työmäärään. Suurten saatavien jossain määrin korkeampia perintäkuluja voidaan tosin perustella sillä, että toimeksisaajan vastuukin on tällöin suurempi ja huolellisuusvaatimus korostunut. Selvityksessä ilmenneet jopa tuhannen euron suuriset perintäkuluerot selvien ja riidattomien kuluttajasaatavien tavanomaisesta perinnästä eivät ole perusteltavissa eivätkä kohtuullisia.

Kuluttajaviraston selvityksestä käy lisäksi ilmi, että sellaisia maksuvaatimuksia, joiden kulut peritään velalliselta, saatetaan lähettää useita hyvinkin lyhyin väliajoin. Joskus uusi vaatimus on postitettu ennen kuin velallinen on vastaanottanut edellisen. Etenkin pienten saatavien perinnässä voivat perintäkulut näin menetellen nousta suhteessa saatavaan huomattavan suuriksi.

Toimeksiantosuhteissa on yleisenä lähtökohtana, että toimeksiantaja maksaa toimeksiannon hoitamisesta aiheutuvat kulut ja palkkiot sopimuksessa sovitulla tavalla. Perintäala poikkeaa yleisestä käytännöstä, sillä perintäkuluista ja niihin sisältyvästä palkkiosuudesta vastaa ensisijaisesti toimeksiantosuhteen ulkopuolinen taho, velallinen. Velallinen ei kuitenkaan voi vaikuttaa perimistöimiston valintaan tai toimeksiannon ehtoihin perintäkulujen määräytymisestä ja veloitamisesta. Velallisten yhdenvertainen asema on näissä oloissa turvattavissa vain säätämällä kuluvastuusta nykyistä täsmällisemmin laissa.

Perimistöimistöjen erilaiset veloituskäytännöt saattavat johtaa velallisten eriarvois-

seen asemaan myös yrityssaatavien perinnässä. Tarkempaa tietoa käytännöistä ei kuitenkaan ole, sillä Kuluttajaviraston selvitys koski vain kuluttajasaatavien perintää. Esitystä valmisteltaessa järjestetyssä kuulemistilaisuudessa kaikki elinkeinoelämää edustavat järjestöt katsoivat, ettei ole tarvetta säännellä yrityssaatavien perintäkuluja nykyistä tarkemmin. Esityksessä ehdotettu tarkempi sääntely on näistä syistä rajoitettu koskemaan vain kuluttajasaatavien perintää.

Kohtuuttomat perintäkulut ovat toistaiseksi liittyneet nimenomaan toimeksiantoperintään. Etenkin massasaatavien velkojat ovat kuitenkin ryhtyneet aiempaa yleisemmin perimään erillisiä maksuistutusmaksuja viivästyskoron lisäksi tai sen sijasta. Käytännössä maksut ovat vaihdelleet kolmesta kymmeneen euroon. Todennäköisesti tämä kehityssuunta jatkuu. Säättämällä myös velkojan oman perinnän kuluista voidaan vastasen varalta varmistaa velkojan perintäkulujen kohtuullisuus ja riittävä yhdenmukaisuus.

Velalliselle annettavat tiedot

Perintälain 5 §:ssä säädettyjen tiedonantovelvoitteiden ulottaminen kaikkeen kuluttajasaatavien perintään oli lakia valmisteltaessa myös esillä. Sääntely kuitenkin rajoitettiin vain niihin, jotka harjoittavat perimistöimintää ammattimaisesti. Perusteena oli ennen kaikkea se, ettei velkojan omaa perintää hulttu tehdä muotosidonnaiseksi. Etenkin pienyritysten kannalta pidettiin kohtuullisena, että velkoja saisi periä omia saataviaan myös vapaamuotoisesti eikä vain laissa säädetty vaatimukset täyttävällä kirjallisella asiakirjalla.

Perintälain 5 §:n soveltamisrajoitus ei ole käytännössä aiheuttanut ongelmia. Velalliset ovat perinnän yhteydessä saaneet velkojilta yleensä riittävät ja asianmukaiset tiedot. Eriytyistä tarvetta laajentaa 5 §:n mukaista sääntelyä ei näin ollen ole, vaan nykyinen lähtökohtaisesti vapaamuotoinen velkojan perintämenettely voidaan säilyttää.

Eri yhteyksissä on toisaalta tullut esille, että velallisilla on ollut hankaluuksia saada velkojalta tietoja velkojensa kokonaismäärästä. Hankaluudet ovat tyypillisesti liittyneet tilanteisiin, joissa velkojalla on samalta vel-

lislta useampia saatavia. Jos saatavat ovat perinnän eri vaiheissa — osittain velkojan oman perinnän piirissä, osittain perimistöimistolla ja osittain ulosotossa — ja jos saatavia velallisen lisäksi maksavat myös takaajat, ajantasaisen ja oikean tiedon saanti velkasaldosta on joissakin tapauksissa osoittautunut ongelmalliseksi. Velallisilla on myös ollut vaikeuksia saada velkojalta selvitys velkapääomalle kertyneiden korkojen ja kulujen määräytymisestä.

Ilmenneiden ongelmien takia on syytä tämentää laissa velallisen tiedonsaantioikeutta.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Soveltamisala (lakiehdotuksen 1 §)

Perintälain nykyisen 1 §:n 1 momentin mukaan lakia sovelletaan eräänntyneen saatavan perintään. Perinnällä tarkoitetaan laissa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan eräänntynyt velkojan saatava.

Esityksessä ehdotetaan lakiin lisättäväksi uusi 4 a § velallisen oikeudesta saada tietoja velkatilanteestaan. Velallisen tarve saada tietoja liittyy tavallisesti tilanteisiin, joissa velka tai jokin velallisen useammista veloista on jo perintävaiheessa. Ehdotettua tiedonsaantioikeutta ei kuitenkaan ole rajoitettu perintätilanteisiin, vaan oikeus on yleisempi. Tämän takia ehdotetaan tarkistettavaksi lain soveltamisalaa. Ehdotetun muutoksen mukaan laissa säädettäisiin paitsi eräänntyneen saatavan perinnästä myös muista perintään liittyvistä, velkasuhteen osapuolten asemaan vaikuttavista seikoista.

2.2. Velallisen oikeus saada tietoja (lakiehdotuksen 4 a §)

Perintälakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a § velallisen oikeudesta saada tietoja. Pykälän mukaan velallisella on oikeus saada pyynnöstä velkojalta ajantasaiset tiedot velkatilanteestaan. Velallinen voi pyytää tietoa vain velkojensa sen hetkisestä kokonaismäärästä, mutta hänellä olisi oikeus saada yksityiskohtaisempaakin tietoa, kuten erittely maksamattomista veloista ja niiden lyhenyksistä sekä selvitys velkapääomalle kerty-

neiden korkojen ja kuluja määräytymisestä. Korkoja koskevassa selvityksessä olisi mainittava korkoprosentti, korkoaika ja se pääoman määrä, jolle korkoa tai viivästyskorkoa on kertynyt. Velallisella olisi oikeus saada tietoja myös velkojensa mahdollisesta vanhentumisesta ja vanhentumisen katkaisemisesta.

Velallisella olisi oikeus saada ajantasainen tieto velkojensa kokonaismäärästä aina maksutta. Pykälässä tarkoitettua velkaerittelyä tai korko- ja kuluselvityksen velallinen saisi maksutta vain kerran vuodessa. Tätä useammin pyydetystä erittelystä tai selvityksestä velkoja saisi vaatia velalliselta korvauksen. Korvauksen olisi pykälän mukaan oltava kohtuullinen ja perustuttava erittelyn tai selvityksen laatimisesta aiheutuviin kustannuksiin.

2.3. Perintäkulut (lakiehdotuksen 10 §)

Perintälain 10 §:ää ehdotetaan muutettavaksi perintäkulujen kohtuullisuuden ja riittävän yhdenmukaisuuden varmistamiseksi.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset siitä, minkälaisista perintätoimista saisi vaatia korvauksen velalliselta kuluttajasaatavaa perittäessä. Kuluttajasaatava on määritelty voimassa olevan lain 3 §:n 1 momentissa. Kuluttajasaatavaa koskevia säännöksiä sovelletaan 3 §:n 2 momentin nojalla myös eräisiin muihin, lähinnä julkisoikeudellisiin saataviin yksityishenkilöltä.

Ehdotuksen mukaan velallisen kuluvastuun piiriin kuuluisi ensinnäkin maksumuistutus. Maksumuistutus on yleensä velkojan itsensä toimittama huomautuslasku tai muu sisällöltään vapaamuotoinen ilmoitus siitä, että tietty erääntynyt lasku tai muu saatava on yhä maksamatta. Maksumuistutuksen voi velkojan puolesta toimittaa tai esittää myös asiamies tai muu toimeksisaaja. Jos toimeksisaaja harjoittaa perintätoimintaa ammattimaisesti, hänen on kuitenkin käytettävä perinnässä voimassa olevan lain 5 §:ssä säädettyä määrämuotoista maksuvaatimusta.

Maksumuistutuksen ei momentin mukaan tarvitse olla kirjallinen. Myös puhelimitse tai sähköisesti esitetyt maksumuistutukset kuuluisivat velallisen kuluvastuun piiriin.

Velallinen olisi vastuussa myös lain 5 §:ssä

tarkoitettua maksuvaatimusta. Tällainen maksuvaatimus voi olla vain perimistoimiston tai muun perintää ammattimaisesti harjoittavan laatima, 5 §:ssä säädetty muoto ja sisältövaatimukset täyttävä asiakirja.

Velalliselta saisi momentin mukaan vielä periaatteellisesti kulut yhdessä hänen kanssaan laadittua koko jäännösaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta. Sopiminen pelkästään eräpäivän siirtämisestä tai muusta maksunlykkäyksestä ei ole momentissa tarkoitettu maksusuunnitelma. Maksusuunnitelman voi velallisen kanssa laatia joko velkoja itse tai joku muu velkojan toimeksiannosta.

Momentissa mainitut perintätoimet ovat käytännössä tavallisimmat ja kuluttajasaatavien perinnässä ne voidaan katsoa myös riittäviksi. Ehdotus vastaa näiltä osin Ruotsin lakia lukuun ottamatta sitä, että Ruotsissa velallinen on velvollinen korvaamaan vain kirjallisen maksumuistutuksen kulut.

Velkoja voi käyttää muitakin hyvän perintätavan mukaisia perintätoimia, kuten perintäkäyntejä. Vastaavasti velkoja ja toimeksisaaja voivat perintätoimeksiannossa sopia tällaisista muista perintätoimista. Näistä toimista ei kuitenkaan saisi vaatia korvausta velalliselta. Toimeksiantoperinnässä korvaus jäisi toimeksiantosuhteissa noudatettavien yleisten periaatteiden mukaisesti toimeksiantajan maksettavaksi.

Ehdotetun pykälän 2 momentti on samansisältöinen kuin voimassa olevan pykälän 2 momentti.

Voimassa olevan pykälän 3 momentti koskee suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärää ja ulosottokelpoisuutta toimeksiantoperinnässä. Ehdotetun pykälän 3 momentissa enimmäismäärää ei enää olisi, vaan siitä säädettäisiin oikeusministeriön asetuksella. Momentissa säädettäisiin vain tällaisen saatavan perintäkulujen suorasta ulosottokelpoisuudesta.

Voimassa olevasta laista poiketen olisivat myös velkojan omat perintäkulut momentin mukaan suoraan ulosottokelpoisia. Kun itse saatava ja toimeksiannosta koituvat perintäkulut jo ovat suoraan ulosottokelpoisia, ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena, että velkojan omia kuluja vastaava, yleensä vähäinen osuus velallisen kokonaisvastuusta jäisi ulosottokelpoisuuden ulkopuolelle. Esityksen

mukaan oikeusministeriön asetuksella säädetäisiin yläraja myös velkojan toimittaman maksumuistutuksen perimiskuluille. Suoran ulosottokelpoisuuden piiriin tulevien kulujen kohtuullisuus voidaan näin ollen varmistaa.

Ehdotetun pykälän 4 momentti sisältää perintäkulujen tarkempaa sääntelyä koskevan asetuksenantovaltuutuksen. Säädöstasoksi ehdotetaan oikeusministeriön asetusta, koska myös summaaristen velkomusasioiden oikeudenkäyntikuluista, joihin asetuksella säädettyvät perintäkulumäärät osittain liittyvät, säädetään tarkemmin oikeusministeriön asetuksella.

Momentin mukaan oikeusministeriön asetuksella säädetäisiin niiden perintäkulujen enimmäismäärät, jotka velalliselta saa kuluttajasaatavaa perittäessä vaatia 1 momentissa tarkoitettua maksumuistutuksesta, maksuvaatimuksesta ja maksusuunnitelmasta. Lisäksi säädetäisiin enimmäismäärä velallisen kuluvaluulle samaa saatavaa koskevassa perinnässä.

Oikeusministeriön asetuksella voitaisiin momentin mukaan säätää myös sellaisten kuluttajasaatavaa koskevien maksumuistutusten ja maksuvaatimusten toimittamisen aikarajoista, joiden kuluista vaaditaan korvaus velalliselta. Tältä osin asetuksella täsmennettäisiin hyvään perintätapaan kuuluvaa vaatimusta, jonka mukaan perinnässä ei saa aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja esimerkiksi lähettämällä jatkuvasti, lyhyin väliajoin maksumuistutuksia tai maksuvaatimuksia, jos niiden kulut on tarkoitettu peritä velalliselta.

Asetusluonnos on liitetty esitykseen, ja sen sisältöä selvitetään 5 jaksossa.

Pykälässä säädetyt perintäkulujen yleinen kohtuullisuusvaatimus ja kohtuullisuuden arviointiperusteet koskevat myös niiden perintätoimien kuluja, joiden enimmäismääristä säädetäisiin oikeusministeriön asetuksella. Tarkoituksena ei siis ole, että asetuksen mukainen määrä voitaisiin periä ilman muuta velalliselta, vaan vaadittujen perintäkulujen on kussakin tapauksessa oltava pykälässä säädetyllä tavalla perusteltuja ja kohtuullisia.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutuksia julkistalou-

teen.

Esitys parantaisi kuluttajavelallisten asemaa, kun vastuu perintäkuluista muuttuisi yhdenmukaiseksi ja erilaisista veloituskäytännöistä aiheutuneet kohtuuttomuuksiin johtaneet erot poistuisivat. Velalliskuluille säädettyvät enimmäismäärät saattavat toisaalta muodostua käytännössä vakiomääriksi. Velallisten kannalta perintäkulujen vakioituminen kohtuulliselle tasolle on kuitenkin parempi vaihtoehto kuin perimistoimistojen huomattavasti vaihtelevat ja velalliset eriarvoiseen asemaan asettavat veloituskäytännöt.

Esitys vaikuttaisi eniten niiden perimistoimistojen käytäntöihin, jotka veloittavat perintäkuluina tietyn prosenttiosuuden saatavan pääoman määrästä. Näin toimivia perimistoimistoja on kuitenkin varsin vähän. Suuri osa muistakin perimistoimistoista suhteuttaa jossakin määrin perintäkuluja saatavan suuruuteen, ja esitys vaikuttaa myös niiden toimintaan. On mahdollista, että ne toimistot, joiden aiempi veloituskäytäntö on johtanut esityksessä ehdotettua suurempiin velalliskuluihin, pyrkivät tasoittamaan tilanteen ryhtymällä laskuttamaan myös velkojia.

Esityksen välittömät vaikutukset kuluttajasaatavien velkojien asemaan eivät ole merkittäviä. Velkojat saisivat edelleen kohtuullisen korvauksen perinnän kuluista, mutta kohtuullinen korvaustaso olisi täsmällisemmin määriteltä. Välillisiä vaikutuksia voi syntyä, jos kuluvaluuta toimeksiantosuhteissa ryhdytään nykyistä enemmän tasaamaan toimeksiantajina olevien velkojien ja velallisten kesken. Velkojat joutuisivat aikaisempaa useammin kantamaan itse osan toimeksiannon hoitamisesta koituvista kuluista.

Oikeusministeriön asetuksella säädettyvät perintäkulujen enimmäismäärät ja tiettyjen perintätoimien aikarajat saattavat edellyttää joitakin muutoksia velkojien ja perimistoimistojen tietojärjestelmiin. Myös sopimuksia ja vakiosopimuslomakkeita voidaan joutua uusimaan. Näistä toimenpiteistä aiheutuu velkojille ja perimistoimistoille kertaluonteisia kustannuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä ministeriössä laaditun arviomuis-

tion ja siitä järjestetyn kuulemistilaisuuden pohjalta. Kuulemistilaisuuteen kutsuttiin keskeisten viranomaisten ja yhteisöjen edustajat, yhteensä 20 tahoja. Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunto 30:lta taholta, joihin kuului eri viranomaisia sekä muun muassa kuluttajia, velkaneuvontaa, asianajajia, perintäalaa, luottolaitoksia, vakuutuslaitoksia ja muuta elinkeinoelämää edustavia järjestöjä. Lausunnoista on laadittu oikeusministeriössä tiivistelmä.

Kannanotot perintäkulujen tarkemman sääntelyn tarpeesta jakautuivat selkeästi kahtia. Lähes kaikki viranomaiset suhtautuivat ehdotukseen myönteisesti. Samoin ne järjestöt ja yhteisöt, jotka tarkastelivat ehdotusta etupäässä kuluttajavelallisten näkökulmasta, pitivät ehdotuksen toteuttamista tärkeänä ja tarpeellisenä. Sitä vastoin lähes kaikki elinkeinoelämää edustavat järjestöt pitivät ehdotettua sääntelyä perusteettomana ja tarpeettomana. Elinkeinoelämä suhtautui kriittisesti myös useimpiin yksittäisiin ehdotuksiin.

Lausuntojen johdosta ehdotukseen on tehty useita tarkistuksia. Esitys kuitenkin sisältää myös sellaisia ehdotuksia, joita elinkeinoelämän lausunnoissa arvosteltiin. Näitä ehdotuksia ovat erityisesti velkojan omien perintäkulujen sääntely sekä se, ettei velallisen maksettavaksi tulevia perintäkuluja ole asetettu luonnoksessa porrastettu saatavan suuruuden mukaan niin moneen luokkaan kuin lausunnoissa ehdotettiin.

5. Tarkemmat säännökset

Esityksen liitteenä on luonnos oikeusministeriön asetukseksi kuluttajasaatavien perintäkuluista.

Asetusluonnoksen 2 § koskee perintäkuluja, jotka velalliselta saisi enintään vaatia perintälain ehdotetussa 10 §:n 1 momentissa mainituista perintätoimista eli maksumuistutuksesta, perintälain 5 §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta sekä yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta kirjallisesta maksusuunnitelmasta. Pykälän 1 momentissa on selvytyden vuoksi mainittu, että näistä perintätoimista velalliselta vaadittavien perintäkulujen on oltava kohtuulliset. Pykälässä säädettyjä euromääriä ei ole tarkoitettu vakiokulumääräksi vaan

enimmäismääräksi. Velalliselta perittävien perintäkulujen on myös pykälän mukaisten perintätoimien osalta täytettävä perintälain 10 §:ssä säädettyt yleiset kohtuullisuusvaatimukset.

Pykälän 1 momentin 1 ja 3 kohdan mukaisia, maksumuistutusta ja maksusuunnitelmaa koskevia enimmäismääriä ei ole porrastettu saatavan suuruuden mukaan. Maksuvaatimuksia koskevassa momentin 2 kohdassa on sen sijaan käytetty samaa porrastusta kuin summaaristen velkomusasioiden oikeudenkäyntikuluissa. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että tavanomaisen ja selvän kuluttajasaatavan perinnästä voitaisiin ilman muuta periä ehdotuksen mukaiset 45 euroa aina, kun saatava vähänkin ylittää 250 euroa. Myös näissä tapauksissa on otettava huomioon todella tehdyn työn määrä ja tosiasiaa aiheutuneet kulut.

Momentissa säädettyihin enimmäismääriin sisältyy myös arvonalisävero-osuus silloin, kun se voidaan periä kuluttajavelalliselta.

Maksusuunnitelman enimmäiskulu, 30 euroa, on tarkoitettu kattamaan myös suunnitelman tavanomaiset ja vähäiset muutokset, kuten jonkin maksuerän maksamisen lykäämisen tai kokonaisuajan pidentämisen. Jos maksusuunnitelmaa muutetaan olennaisesti, toimenpide voidaan rinnastaa uuden suunnitelman tekemiseen, josta voidaan veloitaa erikseen.

Pykälän 2 momentti koskee muun kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kirjallisen maksumuistutuksen kuluja eli käytännössä lähinnä puhelimitse esitettyjä maksumuistutuksia. Näistä saisi velalliselta periä todelliset kulut. Todelliset kulut voidaan momentin mukaan määrittää myös käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kulujen mukaisiksi. Esimerkiksi puhelimitse esitetyn muistutuksen kulujen ei tarvitse täsmällisesti vastata käydyn puhelinkeskustelun tai lähetetyn tekstiviestin kuluja, vaan velalliselta vaadittava määrä saa vastata puhelinperinnässä yhden velallisen osalle keskimäärin kertyvää kulumäärää.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin suoraan ulosottokelpoista saatavaa koskevan maksuvaatimuksen enimmäiskulumäärä. Ehdotettu määrä, 12 euroa, on sama kuin voimassa olevassa laissa. Määrän perusteena on

ollut toiseksi alin ulosoton taulukkomaksu, joka on edelleen 12 euroa.

Asetusluonnoksen 3 §:n mukaan maksumuistutuksesta saisi periä kuluja velalliselta vain, jos saatavasta on vähintään 14 päivää ennen sen erääntymistä lähetetty velalliselle lasku tai muu erääntymisilmoitus ja erääntymisestä on ennen muistutuksen lähettämistä kulunut vähintään 14 päivää. Ehdotetut vähimmäisajat on katsottu aiheellisiksi, koska laskunsa tunnollisestikin hoitavalta henkilöltä voi jäädä eräpäivä huomaamatta tai lasku maksamatta esimerkiksi lomasta tai matkasta johtuvan poissaolon takia. Ei ole pidetty tarpeellisenä eikä kohtuullisena, että velkojat ryhtyisivät vähäisenkin maksuviivästyksen takia velalliselle lisäkustannuksia aiheuttaviin perintätoimiin.

Uusista maksumuistutuksista ja maksuvaatimuksista saisi pykälän mukaan periä kuluja velalliselta vain, jos edellisen muistutuksen tai vaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 14 päivää.

Asetusluonnoksen 4 §:n mukaan velalliselta saisi periä todelliset perintäkulut, jos perinnästä erityisesti syystä aiheutuu enemmän kuluja kuin 2 §:n 1 momentissa säädetään. Erityinen syy on tyypillisesti tavanomaista suurempi työn määrä. Lisätyötä voi aiheutua esimerkiksi siksi, että velallista on ollut vaikea tavoittaa tai että maksuvaatimuksen laatiminen on edellyttänyt tavanomaista monimutkaisempia korkolaskelmia. Velalliselta vaadittavien perintäkulujen määrä voi nousta enimmäismäärää suuremmaksi myös velallisen tekemien, aiheettomiksi todettujen huomautusten selvittämisen takia. Mahdollisuus ylittää enimmäismäärä ei pykälän 2 momentin mukaan koske suoraan ulosottokelpoisia saatavia.

Pykälän mukaan vaadittujen perintäkulujen määrä on tällöin eriteltävä ja velalliselle on ilmoitettava määrän poikkeavan asetuksella säädetystä.

Asetusluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin velallisen kokonaiskuluvastuusta saman saatavan vapaaehtoisperinnässä. Pykälän 1 momentin mukainen porrastus ja enimmäismäärät vastaavat summaaristen velkomusasioiden oikeudenkäyntikulujen perustaksojen porrastusta ja enimmäismääriä. Vapaaehtoisperinnän kulut eivät näin ollen voisi nousta

oikeudellisen perinnän kuluja suuremmiksi.

Pykälän 2 momentti koski samasta saatavasta kertyvää velallisen kokonaiskuluvastuuta, jos perittävä saatava on suoraan ulosottokelpoinen. Luonnoksen mukainen enimmäismäärä vastaa yhden maksumuistutuksen, kahden maksuvaatimuksen ja yhden maksusuunnitelman yhteenlaskettua enimmäismäärää. Säännös ei merkitse, että saatava olisi enimmäiskulumäärän täytyttyä siirrettävä ulosottoperintään. Vapaaehtoisperintää voisi jatkaa edelleen, mutta mahdolliset lisäkulut jäisivät velkojan vastuulle.

6. Voimaantulo

Ehdotettu laki ja siihen liittyvä oikeusministeriön asetus on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti. Etenkin asetukseen sisältyvä perintäkulujen yksityiskohtaisempi sääntely saattaa edellyttää muutoksia velkojien ja perimistöimistöjen tietojärjestelmiin. Lisäksi velkojat voivat joutua tarkistamaan sopimuksissa mahdollisesti olevia perintäkuluja koskevia ehtoja. Näistä syistä lain hyväksymisen ja vahvistamisen sekä sen voimaantulon välille olisi varattava kohtuullinen siirtymäaika, joka voisi olla noin kolme kuukautta.

Ehdotettua lakia sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen kuluttajavelalliselta perittäviin perintäkuluihin, vaikka velallisen vastuu perintäkuluista olisi ennen lain voimaantuloa tehdyssä sopimuksessa ankarampi kuin ehdotetussa laissa. Ehdotetulla lailla olisi tätä osin taannehtivia vaikutuksia voimassa oleviin sopimussuhteisiin.

Etenkin luottosopimusten ehdoissa voi olla määräyksiä velalliselle maksuviivästyksistä lähetettävien maksumuistutusten kulujen korvaamisesta. Perittävien kulujen määriä ei aina ole mainittu itse sopimuksessa, vaan niiden osalta on voitu viitata esimerkiksi kulloinkin voimassa olevaan palveluhinnastoon. Siirtymäsäännöksestä seuraisi, ettei velkoja saisi lain voimaantulon jälkeen periä lakisääteisiä määriä suurempia maksumuistutuskuluja niiltäkään kuluttajavelallisilta, joiden sopimussuhde on alkanut ennen lain voimaantuloa ja joiden kanssa tehdyn sopimuksen ehdot johtavat lakisääteistä enimmäismäärää suurempaan kuluvastuuseen.

Toimeksiantoperinnässä velkoja ja toimek-

sisaja eivät voi velallista sitovasti sopia velallisen maksettaviksi tulevien perintäkulujen määrästä. Toimeksiantosopimus on kuitenkin voitu tehdä ehdoin, että velkojan kanssa sovitut perimistoimiston kulukorvaus ja palkkiosuus peritään ensisijaisesti velalliselta ja että velkoja vastaa vain siitä osuudesta, jota ei velalliselta saada perittyä. Siirtymäsäännös ei suoraan vaikuta tämällytyypisen sopimuksen sisältöön. Välillisiä vaikutuksia voi syntyä, koska velalliselta ei saa lain voimaantumisen jälkeen periä lakisääteisen määrän ylittävää perintäkuluja. Velkojan voi joutua korvaamaan perintäkuluista enemmän kuin sopimusta tehtäessä oletettiin.

7. Säättämijärjestys

Lakiehdotuksen siirtymäsäännöksen mukaan lakia sovellettaisiin kuluttajavelalliselta perittäviin perintäkuluihin, vaikka velallisen vastuu perintäkuluista olisi ennen lain voimaantumista tehdyn sopimuksen mukaan ankarampi kuin ehdotetun lain mukaan. Ehdotetulla lailla on tältä osin taannehtivia vaikutuksia voimassa oleviin sopimussuhteisiin, joten ehdotusta on arvioitava omaisuuden suojaan koskevan perustuslain 15 §:n kannalta.

Siirtymäsäännöksen vaikutuksia voimassa oleviin sopimussuhteisiin on selostettu 6 jaksossa.

Omaisuuden suojaan ja sopimussuhteiden pysyvyyttä koskevat perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset (PeVM 25/1994 vp). Perusoikeutta rajoittavan tai siihen puuttuvan sääntelyn tulee olla perusteiltaan hyväksyttävää ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa sekä välttämätöntä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi. Lisäksi sääntelyn on oltava oikeasuhtaista. Taannehtivuuskiellon osalta perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että lailla voidaan selvittää ja täydentää oikeussuhteita, kunhan

aineelliseen oikeuteen ei tuoda olennaisesti uutta sisältöä (PeVL 28/1994 vp).

Ehdotetun perintäkulusääntelyn tarkoituksena on poistaa kuluttajavelallisilta perittävien perintäkulujen huomattavat ja kohtuuttomuuksia aiheuttavat erot. Esityksen perustavoitteita ovat siten kohtuullisen korvaustason varmistaminen ja kuluttajavelallisten yhdenvertaisen kohtelun turvaaminen perintään johtavissa maksuviivästyksissä. Yhdenvertaisuus on syytä turvata myös niiden kuluttajavelallisten osalta, joiden tekemissä sopimuksissa on määräyksiä ehdotettua lakisääteistä tasoa ankarammasta kuluvastuusta.

Ehdotus on painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima. Ehdotus ei myöskään tuo aineelliseen oikeuteen mitään olennaista uutta, vaan sillä täsmennetään voimassa olevan lain vaatimusta perintäkulujen kohtuullisuudesta. Velkojilla olisi edelleen oikeus saada kohtuullisiksi katsottavat perintäkulusuorituskorvaukset.

Perintälain säädetty velallisen velvollisuus korvata velkojan perintäkulut perustuu velallisen sopimusrikkomukseen, maksuviivästytykseen. Perintälain mukainen korvausvastuu rinnastuu läheisesti velallisen velvollisuuden maksaa viivästyskorkoa, sillä myös viivästyskorkon tarkoituksena on korvata velkojalle maksun laiminlyönnistä aiheutuvat vahingot.

Viivästyskorkon enimmäismäärästä säädetään korkolain (633/1982) kuluttajavelallisen hyväksi pakottavasti. Kun korkolain viimeksi voimassa ollut 2002 muutettiin, tulivat viivästyskorkon määrää koskevat säännökset voimaan taannehtivina (PeVL 5/2002 vp).

Edellä esitettyjen syiden vuoksi ehdotettu siirtymäsäännös ei estä lain säätämistä tavalisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

1.

Laki**saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saatavien perinnästä 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (513/1999) 1 §:n
 1 momentti ja 10 § sekä
lisätään lakiin uusi 4 a § seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään eräänntyneen saatavan perinnästä sekä perintään liittyvistä, velkasuhteen osapuolten asemaan vaikuttavista muista seikoista. Perinnällä tarkoitetaan tässä laissa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan eräänntynyt velkojan saatava.

4 a §

Velallisen oikeus saada tietoja

Velallisella on pyynnöstä oikeus saada velkojalta maksutta ajantasainen tieto velkojensa kokonaismäärästä, erittely maksamattomista veloista ja niiden lyhennyksistä sekä selvitys velkapääomalle kertyneiden korkojen ja kulujen määräytymisestä. Jos velallinen pyytää erittelyn tai selvityksen useammin kuin kerran vuodessa, velkojalla on oikeus saada velalliselta kohtuullinen korvaus

erittelyn tai selvityksen laatimisesta aiheutuvista kustannuksista.

10 §

Perintäkulut

Velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut riippumatta siitä, periikö saatavaa velkoja itse vai toimeksisaaja velkojan lukuun. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työmäärä, perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa ja muut seikat. Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa vaatia perintäkuluja vain maksuistutuksesta, 5 §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta ja yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta kirjallisesta maksusuunnitelmasta.

Velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menetellyt 4 §:n vastaisesti tai jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 §:n mukaista velvoitetta, paitsi jos menettelyn moitittavuutta

tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä.

Jos perittävänä on kuluttajasaatava, joka voidaan periä ulosottoimin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa säädetään, myös saatavan perintäkulut voidaan periä ulosottoimin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin mainitussa laissa säädetään. Tämä koskee kuluja siitä riippumatta, johtuvatko ne velkojan perintätoimista vai perintätoimeksiannon hoitamisesta.

Oikeusministeriön asetuksella säädetään niiden perintäkulujen enimmäismäärät, jotka velalliselta saa kuluttajasaatavaa perittäessä vaatia 1 momentissa tarkoitetusta maksu-
muistutuksesta, maksuvaatimuksesta ja mak-

susuunnitelmasta, sekä velallisen kuluvas-
tuun enimmäismäärä perittäessä samaa saa-
tavaa. Oikeusministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää sellaisten kuluttajasaatavaa koskevien maksuistutusten ja maksuvaatimusten toimittamisen aikarajoista, joiden kuluista vaaditaan korvaus velalliselta.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Lakia sovelletaan lain voimaantulon jäl-
keen velalliselta perittäviin perintäkuluihin,
vaikka velallisen vastuu perintäkuluista on
ennen lain voimaantuloa tehdyn sopimuksen
mukaan tässä laissa säädettyä ankarampi.

Helsingissä 12 päivänä maaliskuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

1.

Laki

saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saatavien perinnästä 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (513/1999) 1 §:n
1 momentti ja 10 § sekä
lisätään lakiin uusi 4 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan erääntyneen saatan perintään. Perinnällä tarkoitetaan tässä laissa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan erääntynyt velkojan saatava.

Ehdotus

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään erääntyneen saatan perinnästä sekä perintään liittyvistä, velkasuhteen osapuolten asemaan vaikuttavista muista seikoista. Perinnällä tarkoitetaan tässä laissa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan erääntynyt velkojan saatava.

4 a §

Velallisen oikeus saada tietoja

Velallisella on pyynnöstä oikeus saada velkojalta maksutta ajantasainen tieto velkojensa kokonaisuudesta, erittely maksamattomista veloista ja niiden lyhennyksistä sekä selvitys velkapääomalle kertyneiden korkojen ja kulujen määräytymisestä. Jos velallinen pyytää erittelyn tai selvityksen useammin kuin kerran vuodessa, velkojalla on oikeus saada velalliselta kohtuullinen korvaus erittelyn tai selvityksen laatimisesta

10 §

Perintäkulut

Velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut riippumatta siitä, periikö saatavaa velkoja itse vai toimeksisaaja velkojan lukuun. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työmäärä, perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa ja muut seikat.

Velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menetellyt 4 §:n vastaisesti tai jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 §:n mukaista velvoitetta, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä.

Jos toimeksisaajan perittäväksi on annettu kuluttajasaatava, joka voidaan periä ulosottoihin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa säädetään, *velalliselta saa vaatia perintäkuluina enintään 12 euroa perintäkerralta. Mainittua rahamäärää voidaan tarkistaa valtioneuvoston asetuksella, jos talouskehitys tai rahaolojen kehitys antavat siihen aiheutta. Tässä momentissa tarkoitettut perintäkulut voidaan periä ulosottoihin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin edellä mainitussa laissa säädetään.*

aiheutuvista kustannuksista.

10 §

Perintäkulut

Velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut riippumatta siitä, periikö saatavaa velkoja itse vai toimeksisaaja velkojan lukuun. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työmäärä, perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa ja muut seikat. *Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa vaatia perintäkuluja vain maksumuistutuksesta, 5 §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta ja yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta kirjallisesta maksusuunnitelmasta.*

Velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menetellyt 4 §:n vastaisesti tai jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 §:n mukaista velvoitetta, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä.

Jos perittävä on kuluttajasaatava, joka voidaan periä ulosottoihin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa säädetään, myös saatavan perintäkulut voidaan periä ulosottoihin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin mainitussa laissa säädetään. Tämä koskee kuluja siitä riippumatta, johtuvatko ne velkojan perintätoimista vai perintätoimeksiannon hoitamisesta.

Oikeusministeriön asetuksella säädetään niiden perintäkulujen enimmäismäärät, jotka velalliselta saa kuluttajasaatavaa perittäessä vaatia 1 momentissa tarkoitettua maksumuistutuksesta, maksuvaatimuksesta ja maksusuunnitelmasta, sekä velallisen kuluvastuun enimmäismäärä perittäessä samaa saatavaa. Oikeusministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää sellaisten kuluttajasaatavaa koskevien maksumuistutusten ja

Ehdotus

maksuvaatimusten toimittamisen aikarajoista, joiden kuluista vaaditaan korvaus velalliselta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen velalliselta perittäviin perintäkuluihin, vaikka velallisen vastuu perintäkuluista on ennen lain voimaantuloa tehdyn sopimuksen mukaan tässä laissa säädettyä ankarampi.

Oikeusministeriön asetus

kuluttajasaatavien perintäkuluista

Oikeusministeriön päätöksen mukaisesti säädetään saatavien perinnästä 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (513/1999) 10 §:n nojalla, sellaisena kuin se on laissa .../20 :

1 §

Soveltamisala

Tätä asetusta sovelletaan velallisen korvattaviksi tuleviin perintäkuluihin silloin, kun perittävänä on saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu kuluttajasaatava tai mainitun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu saatava yksityishenkilöltä.

Tätä asetusta ei sovelleta, jos muualla lain-säädännössä säädetään toisin.

2 §

Yksittäisten perintätoimien kulut

Velalliselta saa vaatia yksittäisistä perintätoimista kohtuulliset perintäkulut, kuitenkin enintään seuraavat määrät:

- 1) kirjallinen maksumuistutus 5 euroa;
- 2) saatavien perinnästä annetun lain 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimus 21 euroa, jos saatavan pääoma on 250 euroa tai vähemmän, ja 45 euroa, jos pääoma on yli 250 euroa;
- 3) yhdessä velallisen kansa laadittu koko jäännössaatavan kattava kirjallinen maksusuunnitelma 30 euroa.

Muusta kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kirjallisesta maksumuistutuksesta saa vaatia muistutuksen esittämisestä aiheutuvat todelliset kulut. Kulut voidaan määrätä käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kustannusten mukaisiksi.

Jos saatava voidaan periä ulosottoimin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen

ja maksujen perimisestä ulosottoimin annettussa laissa (367/1961) säädetään, velalliselta saa vaatia 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua maksuvaatimuksesta enintään 12 euroa.

3 §

Aikarajat

Edellä 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua maksumuistutuksesta velalliselta saa vaatia perintäkuluja vain, jos saatavasta on vähintään 14 päivää ennen sen erääntymistä lähetetty velalliselle lasku tai muu erääntymisilmoitus ja erääntymisestä on ennen muistutuksen lähettämistä kulunut vähintään 14 päivää. Uudesta maksumuistutuksesta tai uudesta 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen muistutuksen tai vaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 14 päivää.

4 §

Poikkeukset enimmäismääristä

Jos perinnästä aiheutuu erityisestä syystä 2 §:n 1 momentissa säädettyjä määriä enemmän perintäkuluja, velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut. Velalliselle on tällöin eriteltävä vaadittujen perintäkulujen määrä ja niiden perusteet sekä ilmoitettava määrän olevan tässä asetuksessa säädettyä enimmäismäärää suurempi.

Edellä 2 §:ssä säädettyjä määriä ei kuitenkaan saa ylittää, jos perittävänä on 2 §:n 3 momentissa tarkoitettu suoraan ulosotto-

kelpoinen saatava.

5 §

Velallisen kokonaiskuluvastuu

Samana saatavan perinnästä velalliselta saavat vaatia perintäkuluina yhteensä enintään seuraavat määrät:

- 1) 190 euroa, jos saatavan pääoma on 250 euroa tai vähemmän;
- 2) 220 euroa, jos saatavan pääoma on yli 250 euroa.

Edellä 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun suoraan ulosottokelpoisen saatavan perinnästä velalliselta ei kuitenkaan saa vaatia perintäkuluina yhteensä enempää kuin 60,50 euroa.

6 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .